

Statenvoorstel nr. PS/2014/660

Transitie Nationale Parken in Overijssel

Datum
8 juli 2014

GS-kenmerk
2014/0182343

Inlichtingen bij
dhr. F. Suurmond, telefoon 038 499 85 81
e-mail F.Suurmond@overijssel.nl

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Transitie Nationale Parken in Overijssel

Bijlagen

1. Ontwerpbesluit nr. PS/2014/(bijgevoegd)
2. Transitie Nationale Parken in Overijssel : advies van het Transitieteam Nationale Parken (beschikbaar via SIS)
3. brief Ben W van Steenwijkerland (beschikbaar via SIS)

Samenvatting van het voorgestelde besluit

Nadat het Rijk de Nationale Parken tot een vervallen rijkstaak heeft verklaard heeft de provincie de financiële bijdrage aan de betrokken organisaties gedeeltelijk (juridisch verplichte uitgaven) voortgezet tot en met 2014. In deze periode is tevens verkend wat het belang van de nationale parken voor de provincie is en wat de rol en verantwoordelijkheid van het provinciaal bestuur dient te zijn.

Op basis van het advies van het Transitieteam nationale parken wordt geconcludeerd dat nationale parken waardevol kunnen zijn om de bijzondere kwaliteiten van de gebieden te beleven en benutten, maar dat ze niet nodig zijn voor de ontwikkeling en instandhouding van de natuur. Die is duurzaam geborgd in het provinciale natuurbeleid, met uw besluit van april 2014 over de uitvoeringsreserve EHS (PS/2014/62).

Om een nationaal park waardevol te maken is lokale inzet en betrokkenheid nodig. Daarvoor zijn gemeenten en natuurbeherende organisaties eerst verantwoordelijken. Een daartoe ontwikkeld tredenmodel verschaft bij een opklimmend ambitieniveau helderheid over de rol van de verschillende partijen. U wordt voorgesteld het model als leidraad te aanvaarden voor de provinciale inzet bij nationale parken.

Inleiding en probleemstelling

De directe aanleiding voor dit voorstel is dat het Rijk de nationale parken tot vervallen rijkstaak heeft verklaard. De parken worden dus *niet* gedecentraliseerd: het staat de provincies vrij zelf te bepalen of en in hoeverre zij voor zichzelf een rol zien weggelegd voor het in stand houden van de beide parken in Overijssel.

In ons voorstel over het Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur (PS 2011/974) hebben wij aangegeven dat er binnen onze huidige kaders geen middelen beschikbaar zijn voor de vervallen rijkstaken. De financiële bijdrage aan deze organisaties en andere meerjarige subsidieontvangers is echter niet abrupt gestopt.

Vooruitlopend op de definitieve verdeling van de middelen voor natuur hebt u besloten € 1,5 miljoen in te zetten ter dekking van de met de vervallen rijkstaken samenhangende onontkoombare juridische verplichtingen in verband met (onder andere) de nationale parken. Uit dit budget hebben wij de instandhouding van de parken in de jaren 2011 tot en met 2014 betaald.

In bijlage 2 vindt u achtergrondinformatie over het rijksbeleid en over de nationale parken in het Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur.

Samengevat houdt het Rijk de verantwoordelijkheid voor het borgen van de nationale parken (aanwijzing van parken). De inrichting en organisatie van de parken laat het Rijk over aan de eigenaren en gebruikers. Over de bekostiging laat het Rijk zich niet uit. De provincies zijn verantwoordelijk voor het natuurbeheer in de EHS (op basis van het deelakkoord natuur) en dus ook voor de natuur - in de EHS gelegen - nationale parken.

Op weg naar besluitvorming over een nieuwe toekomstbestendige structuur die nu voorligt, hebben de beide Overijsselse parken financieel en organisatorisch een interim-situatie gekend, gebaseerd op de oude rijksstructuur (zoals overlegorgaan, voorzitter).

Behalve de directe aanleiding dat het Rijk zich uit de nationale parken heeft teruggetrokken, is ook van belang dat er in het denken over natuur een koersverlegging heeft plaatsgevonden (zie bijvoorbeeld de recente rijksnatuurvisie "Natuurlijk verder" uit 2014). Een korte karakteristiek: het gaat van natuurbescherming *tegen*, naar natuurversterking *met* de samenleving; natuur *naast de deur* draagt bij aan de welvaart: vandaar de kansen benutten om natuur en economie hand in hand te laten gaan; goede zorg voor de natuur wordt in toenemende mate een *welbegrepen eigenbelang*, en geen plicht vanuit de overheidsautoriteit; de overheid met haar natuurlijke partners zorgt ervoor dat de *basis op orde is* en stimuleert parallel daaraan betrokkenheid in de meest ruime zin van het woord.

Probleemstelling

De centrale vragen voor een besluit over de nationale parken in Overijssel in de boven aangegeven context zijn:

- a. wat is het belang van deze parken voor de provincie;
- b. wat is de rol en de verantwoordelijkheid van het provinciaal bestuur.

Hieronder schetsen wij de stappen die wij hebben gezet om deze vragen te beantwoorden en geven wij onze overwegingen.

Overwegingen

Wij hebben ons beraden op het antwoord op de centrale vragen. Daartoe hebben wij advies gevraagd aan Twijnstra Gudde. Wij hebben u dat advies per brief van 3 december 2013 toegestuurd (PS/2013/1021) en op het SIS geplaatst. Aan de hand van dat advies hebben wij uitgangspunten opgesteld en besproken met de eigenaren en gebruikers in de beide nationale parken: de gemeenten Steenwijkerland, Hellendoorn, Rijssen-Holten en de terreineigenaren Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer en ook met de voorzitter van de beide parken.

In onze brief aan u formuleerden wij de volgende uitgangspunten:

Natuur is een kerntaak van de provincie. De instrumenten daarvoor zijn EHS en N2000. Deze worden gehanteerd onafhankelijk van de vraag of een natuurgebied nationaal park is of niet. De toegevoegde waarde van de nationale parken ligt in hun bijdrage aan het *beleefbaar* maken van natuur. Daarvoor liggen de bevoegdheden en instrumenten primair bij de gemeenten en de terreinbeheerders. De gemeenten geven aan dat zij de nationale parken een "sterk merk" vinden, dat het waard is om behouden te blijven als trekker van toerisme en werkgelegenheid.

De parken zullen zelfvoorzienend moeten zijn. Dat betekent, dat zij geen structureel beroep op de provincie doen voor inkomsten of inzet van provinciale medewerkers. Wel kunnen zij, net als andere instanties, in voorkomende gevallen een beroep doen op incidentele bijdragen (in de vorm van subsidies of projectbijdragen).

De organisatie van een nationaal park is een afgeleide van de ambities en kan per park verschillend zijn. Wij zijn van mening dat de organisatie van de parken de bestuurlijke drukte niet mag vergroten. Overlap in taken en verantwoordelijkheden moet worden voorkomen.

Wij hebben samen met de gemeenten en de terreinbeheerders een transitieteam gevormd onder onafhankelijk voorzitterschap. De taak van dit transitieteam was om per park potentie, ambitie, taak, organisatie en kosten/baten te beschrijven. De rapportage ontvingen wij op 30 juni 2014 (als bijlage op het SIS geplaatst).

Het transitieteam beschrijft als observatie en perspectief het volgende:

"Het beschermen, beheren en ontwikkelen van natuurgebieden behoort tot de kerntaak van provincies. Zij doen dit met het ruimtelijk beleid en de EHS, Natura2000 en SNL als instrumenten. De aanwijzing van een gebied tot nationaal park moet hiervan los worden gezien. Door het vervallen van het rijksbeleid en de daaraan verbonden financiële bijdrage zijn nationale parken zwevende kwesties geworden, hoewel alom wordt gehecht aan de status van Nationaal Park.

De terreinbeherende organisaties hebben een belangrijke taak met het beheren van hun terreinen. Daarnaast moet de positie van de particuliere grondeigenaren niet veronachtzaamd worden. Voor de duidelijkheid wordt opgemerkt dat nationale parken niet moeten worden verward met Nationale Landschappen.

Een nationaal park is een aanvulling op het reguliere beleid; het is een aantrekkelijk etiket en het benadrukt de bijzondere waarde van een gebied. Het nodigt uit tot bijzondere beleving, betrokkenheid en benutting. Het invulling geven van deze aspecten voor een brede groep van inwoners en bezoekers is een bijzondere, maar uitdagende opgave. Voor de aanpak van deze opgave bestaat geen vastgestelde werkwijze. Het is maatwerk en in de huidige bestuurscultuur kan een dergelijke aanpak alleen slagen als het zwaartepunt bij de invulling onderop ligt. Het is dan ook zaak dat gemeenten de nationale parken omarmen en er vervolgens een perspectief voor ontwikkelen, zodat het merk Nationaal Park wordt geladen. Een statisch etiket moet gekanteld worden naar een actief merk. We hebben kunnen constateren dat een dergelijke zienswijze op decentraal niveau nog niet goed heeft post gevat. Dit geldt voor de beide nationale parken, Weerribben-Wieden en de Sallandse Heuvelrug. Tegelijkertijd menen we te kunnen vaststellen dat de kansen voor de beide nationale parken nadrukkelijk aanwezig zijn. De terreinbeherende organisaties stellen hier niet alleen belang in, ze hebben hiervoor ook een prima basis gelegd voor verdere uitbouw. De door de gemeenten en terreinbeherende organisaties op te stellen ontwikkelingsagenda is niet een zaak van hen alleen. Bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners zullen perspectief moeten gaan zien in de ontwikkeling, opdat zij profiteren van de aanwezigheid van het nationale park. Er dient decentraal over een breed front een bevologenheid te ontstaan om van een nationaal park iets moois te maken.

Het bestuursmodel dat in overleg met het transitieteam is ontwikkeld, is bedoeld om helderheid te verschaffen over de rol van de verschillende partijen. Het model kent vijf treden waarbij in een opklimmende reeks de ambitie wordt getoond. Op elk volgend niveau worden aanvullende resultaten verwacht. Het is de taxatie van het transitieteam dat men in de beide gebieden in de uitbouw van de status quo (trede 0) zich bevindt in een mengeling van trede 1 en trede 2. In dat opzicht is er dus nog een wereld te winnen alvorens volwaardig trede 3 wordt bereikt. De provincie kan de lokale partijen wel prikkelen en uitdagen om op trede 3 te komen. Immers vanwege economische en educatieve doelen zijn goed functionerende Nationale Parken ook voor de provincie interessant.

Het oppakken van de handschoen door de gemeenten en het daadwerkelijk formuleren van hun ambitie met nationale parken vraagt inzet en tijd. Zeker nu er collegewisselingen hebben plaatsgevonden. De verwachting is dat dit in de tweede helft van dit jaar zijn beslag zal kunnen krijgen, te meer omdat er al verschillende documenten liggen."

Het transitieteam geeft vervolgens aan dat er geen redenen zijn om voor de parken strakke grenzen aan te houden. Er kunnen in het omliggende gebied cultuurhistorische of toeristische kwaliteiten aanwezig zijn die het merk versterken. Ook kunnen aansluitende natuurgebieden het nationale park meer allure geven.

Op basis van de beschouwingen adviseert het transitieteam ons de volgende conclusies te trekken:

1. erkennen dat nationale parken waardevol kunnen zijn om de bijzondere kwaliteiten van de gebieden te beleven en te benutten. Ze laten zich bestempelen als de "gouden randen" binnen onze natuur;
2. vaststellen dat de agenda voor de nationale parken op lokaal niveau dient te worden ontwikkeld en dat gemeenten en terreinbeherende organisaties de eerst verantwoordelijken zijn;
3. vaststellen dat conform het tredenmodel de beide nationale parken in hun transitieproces een mix vertonen van treden 1 en 2. Er is dus nog een weg te gaan om trede 3 te bereiken, er is dan sprake van een transformatie.
4. Uitspreken dat het wenselijk is dat de provincie de gemeenten aanmoedigt om te komen tot recreatieve innovatie en tot het bereiken van trede 3, daartoe een aantal

- prikkels inbouwt en de bereidheid uitspreekt een “tegenprestatie” te leveren wanneer ambities tot stand komen;
5. erkennen dat gemeenten tijd moet worden geboden om hun agenda te ontwikkelen;
 6. vaststellen dat de huidige begrenzingen om verschillende redenen heroverwogen kunnen worden en dat Rottige Meente onderdeel van het Nationaal Park Weerribben-Wieden dient te zijn. De betrokken gemeenten nemen daartoe initiatief tot een formeel besluit;
 7. uitspreken dat de huidige overlegstructuur voor de nationale parken per 1 januari 2015 wordt beëindigd en dat het aan de gemeenten is om te bepalen welke overlegstructuur nodig is.

Conclusie

Wij kunnen ons goed vinden in de overwegingen en het advies dat daaruit voortvloeit. Wij hebben die doorvertaald in een aantal overwegingen en een besluittekst, die wij aan u voorleggen (bijlage 1).

Het is voor onze lokale partners van belang te constateren, dat de instandhouding van de natuur in de beide parken duurzaam is geborgd in het provinciale natuurbeleid, door uw besluit van april 2014 over de uitvoeringsreserve EHS (PS/2014/62). Daarin wordt geconstateerd “dat de dekking voor de volledige ontwikkelopgave EHS/Natura2000/PAS en het beheer zijn gegarandeerd”.

Wij realiseren ons, dat er behoefte bestaat aan een zo toetsbaar mogelijke beschrijving van trede 3 uit het model, omdat hieraan gekoppeld kan zijn een heroverweging van het voorgestelde besluit om met ingang van 1 januari 2015 niet meer inhoudelijk en financieel te participeren in de nationale parken.

Met het oog daarop vatten wij de vereisten voor trede 3 zoals beschreven in het advies van het transitieteam als volgt samen:

- de lokale ambitie wordt bestuurlijk gedragen (gemeenteraden; landelijke besturen van terreinbeheerders) en blijken uit het gevoerde beleid;
- de terreinbeheerders Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer werken aantoonbaar samen in het promoten van het merk nationaal park (publieksuitingen, bebording, bezoekerscentra, educatie, publieksgeleiding);
- er is aantoonbaar draagvlak bij inwoners en hun vertegenwoordiging in de gemeenteraden;
- en er zijn aantoonbare initiatieven van ondernemers om door middel van samenwerking en cross-overs bij te dragen aan het merk nationaal park;
- er is zicht op klanten- en bezoekersstromen; de gegevens zijn gekoppeld aan jaarlijkse targets;
- een gecombineerde aanpak van gemeenten, terreinbeheerders en bedrijfsleven in een gezamenlijke marketingstrategie waarin het merk 'nationaal park' centraal staat; er bestaan aantrekkelijke combinaties van verschillende producten en activiteiten.

B en W van Steenwijkerland hebben ons per brief op 22 juli meegedeeld, dat zij de laatste hand leggen aan het collegeprogramma, waarin het nationaal park zeker zal voorkomen. Het college wil samen met de Raad en de betrokkenen inhoud geven aan de belangrijke positie van het nationaal park Weerribben-Wieden. Zowel de verbreding van het gebied als de organisatie van het park moeten nog vorm krijgen. Over de op te stellen ontwikkelagenda wil het college graag met ons in gesprek komen. Dit proces vraagt om tijd. Het college neemt er nota van, dat wij onze verantwoordelijkheid nemen voor de instandhouding van de natuur (fase 0 in het tredenmodel).

Wij merken naar aanleiding van deze brief het volgende op. Wij nemen er kennis van dat het college van Steenwijkerland grote waarde hecht aan het nationaal park Weerribben – Wieden. De kern van ons voorstel, het bestuurlijke tredenmodel, leidt inhoudelijk niet tot bedenkingen. B en W vragen een zorgvuldig proces, om samen met de gemeenteraad en de betrokken partijen inhoud te geven aan dit tredenmodel. Ons voorstel aan u voorziet daarin (zie ook de conclusies 2 en 5 van het Transitieteam op blz.3). Wij zien in de brief daarom een ondersteuning van ons voorstel. Dit geldt uitdrukkelijk niet voor de passage waarin onze rol wordt weergegeven als “financier en trekker van het overlegorgaan”. Wij hebben de gemeente expliciet laten weten dat dit in tot nu toe nooit onze rol is geweest, en ook voor de toekomst niet wordt voorgesteld.

Wat betreft de begrenzing van het nationaal park: wij hebben een verzoek ontvangen van GS van Friesland en de gemeente Weststellingwerf om het Friese gebied Rottige Meente / Brandemeer toe te voegen aan het nationaal park. Het bestuurlijk overleg hierover met onze Friese partners en de gemeente Steenwijkerland heeft de afgelopen jaren plaatsgevonden en geleid tot overeenstemming dit voorjaar: toevoeging kan worden gerealiseerd in het kader van het Overijsselse transitieproces.

Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, als in concept in bijlage I verwoord.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'G. B. J. van der ...', written over a horizontal line.

voorzitter,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'A' followed by a horizontal line.

secretaris,

Ontwerpbesluit nr. PS/2014/660

Provinciale Staten van Overijssel,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 8 juli 2014 - kenmerk 2014/0182343

overwegende

dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid voor organisatie, functioneren en bekostiging van de nationale parken heeft laten vervallen;

dat de provincie(s) in het kader van de decentralisatie natuur hebben aangegeven deze taken niet als gedecentraliseerde taak over te nemen "en het een autonome bevoegdheid van de provincie is te bepalen of zij nog inzet pleegt op deze onderwerpen" ;

dat de provincie in de interim-situatie op weg naar een toekomstbestendige structuur de beide Overijsselse parken financieel en organisatorisch in stand heeft gehouden;

dat de ontwikkeling en instandhouding van de natuur duurzaam is geborgd in het provinciale natuurbeleid;

dat de toegevoegde waarde van de nationale parken ligt in hun bijdrage aan het *beleefbaar* maken van het gebied;

dat de bevoegdheden en instrumenten daarvoor primair bij de gemeenten en de terreinbeheerders berusten (bestemming, inrichting, beheer, gebruik);

dat gemeenten en terreinbeheerders in voorkomende gevallen net als andere instanties een beroep kunnen doen op incidentele bijdragen (in de vorm van subsidies of projectbijdragen).

besluiten:

1. het tredenmodel te hanteren als toetsingkader voor het beoordelen van de provinciale rol in de nationale parken;
2. met ingang van 2015 niet langer inhoudelijk en financieel te participeren in de Nationale Parken Weerribben-Wieden en De Sallandse Heuvelrug;
3. over de inhoudelijke en financiële participatie van de provincie opnieuw een besluit te nemen als en zodra de nationale parken voldoen aan de criteria conform trede 3.

Zwolle,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

griffier,

bijlage 2 Achtergrondinformatie over de nationale parken.

1. Geschiedenis nationale parken in Nederland

De eerste nationale parken in Nederland zijn ontstaan door particulier initiatief: Veluwezoom in 1930 (eigendom van natuurmonumenten) en De Hoge Veluwe (1934). In 1969 sluit Nederland zich aan bij de IUCN-overeenkomst (World Conservation Union) om belangrijke ecosystemen te beschermen *onder andere* door de instelling van nationale parken. In de loop van de tijd sindsdien zijn 18 nationale parken aangewezen door de rijksoverheid. Het doel is niet op een juridische manier geformuleerd en vastgelegd. In diverse beleidsnota's van het Rijk komen (enigszins variërende) omschrijvingen voor. De meest recente zijn het Structuurschema Groene Ruimte 1 (1993); Natuur voor mensen, mensen voor natuur (2000), Structuurschema Groene Ruimte 2 (2002) Nota Ruimte (2006). Uit deze teksten blijkt wat nationale parken *zijn*: aaneengesloten natuurterreinen van minimaal 1.000 ha, die de staalkaart van de natuur in Nederland vormen (vandaar: *nationale* parken), het visitekaartje van de Nederlandse natuur, de parels van de ecologische hoofdstructuur. Elementen van de doelomschrijving, die in de verschillende nota's voorkomen, zijn: intensiveren van natuurbeheer en natuurontwikkeling; stimuleren van natuur- en milieueducatie; bevorderen van natuurgerichte recreatie en bevorderen van onderzoek.

De tekst van de meest recente rijksnota (Nota Ruimte 2006): "Nederland heeft zich in mondiaal verband verplicht om grootschalige gebieden die één of meer nationaal of internationaal belangrijke ecosystemen vertegenwoordigen als Nationaal Park aan te wijzen. Het beleid is gericht op de instelling van 18 nationale parken die een representatief beeld bieden van de in Nederland aanwezige grote ecosystemen. De nationale parken zijn de parels van de Ecologische Hoofdstructuur en bestaan voornamelijk uit natuurgebieden. De nationale parken kennen geen eigenstandig ruimtelijk beleid. Het rijk stimuleert de samenwerking van overheden, beheerders en grondeigenaren binnen de parken en investeert in de educatieve functie van de parken.

Alle 20 nationale parken in Nederland hadden tot 2011 dezelfde structuur en organisatie (met uitzondering van de twee particuliere parken De Hoge Veluwe en Veluwezoom en het "internationale" park De Zoom - Kalmthoutse Heide). De hoofdlijnen daarvan waren vastgelegd in de *ministeriele regeling aanwijzing nationale parken*.

2. Onderhandelingsakkoord over de nationale parken.

Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur

In het Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur van 20 september 2011 staat onder het kopje *Vervallen rijkstaken* de volgende passage:

"Bij een aantal beleidsonderwerpen uit het huidige ILG heeft het Rijk bepaald dat geen sprake meer is van een Rijksopgave. In het kader van de decentralisatie worden over deze onderwerpen geen afspraken gemaakt. Het is een autonome bevoegdheid van de provincie of zij nog inzet pleegt op deze onderwerpen."

In de *verduidelijking* van IPO + Rijk van 7 december 2011 staat: "De Nationale Parken betreft een vervallen Rijkstaak, die niet door de provincies wordt overgenomen. Dit geldt voor de educatieve en voorlichtende functies, de instandhouding van de huidige overlegorganen en de instandhouding van het nationale overlegverband. Nationale Parken zijn onderdeel van de herijkte EHS en de daarvoor beschikbare beheervergoedingen worden door de provincies verstrekt."

Brief staatssecretaris

Op 11 april 2012 stuurde staatssecretaris Bleker de provincies een brief waarin hij verduidelijkt wat de nationale parken nog van het Rijk mogen verwachten en wat niet.

Samengevat:

In de aanvullende afspraken over het Onderhandelingsakkoord van 7 december 2011 staat dat de provincies de parkoverstijgende zaken niet van het rijk overnemen. Dat zijn:

- de borging van het begrip nationale parken. De borging van de parken is geregeld in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte;
- het Samenwerkingsverband Nationale Parken en de educatie- en communicatiefunctie door IVN. Het rijk continueert beide tot en met 2013 en streeft ernaar na 2013 de bekostiging van de van beide te betalen uit een budget voor "versterking van de relatie mens - natuur - economie";

- "Tevens is op 7 december afgesproken dat provincies de zaken rond overlegorganen niet overnemen. Dit laatste betekent dat het de parken vrij is om hun eigen organisatievorm te kiezen (wat aansluit bij de inmiddels ingezette praktijk)."
- de ministeriële regeling Aanwijzing nationale parken wordt per 1.1.2013 gewijzigd.
- de taken en bijbehorende bevoegdheden waarover géén afspraken zijn gemaakt in het onderhandelingsakkoord zijn: de organisatie van het secretariaat, de benoeming van de voorzitter, het vaststellen van de begrenzing en de organisatiestructuur.

3. De nationale parken in het wetsvoorstel Natuurbeschermingswet

De minister wil de nationale parken wettelijk verankeren. Het concept wetsvoorstel Natuurbeschermingswet bevat een artikel 8.3. Dit bepaalt dat de minister parken aanwijst op verzoek van GS van de provincie(s) waarin het gebied ligt. Het bevat enkele criteria waaraan een nationaal park moet voldoen:

- aaneengesloten gebied van minimaal 1.000 ha;
- ecosystemen die niet wezenlijk zijn aangetast door menselijk gebruik;
- dier- en plantsoorten, geomorfologische locaties en habitats met bijzondere natuurwetenschappelijke, educatieve en recreatieve waarde;
- instandhouding hiervan is verzekerd;
- opengesteld voor bezoekers.

De toelichting vermeldt onder andere: "Gelet op de verantwoordelijkheid van de provincies voor het gebiedsgerichte beleid en voor de verzekering van de bescherming en het beheer (bedoeld is: *natuurbeheer* – FS) van de parken, zal de minister uitsluitend aanwijzen op verzoek van de betrokken provincie(s)."

4. De nationale parken in Overijssel

Nationaal Park De Weerribben werd door het Rijk aangewezen in 1992 en in 2009 samengevoegd met het gebied De Wieden. De Sallandse Heuvelrug werd aangewezen in 2004. Om een indruk te geven van de activiteiten van de Overijsselse parken volgt hier een bloemlezing op basis van de begrotingen van de laatste jaren (pMJP-periode).

Communicatie en educatie: beschikbaar stellen van een basispakket informatie; inzet, scholing en ondersteuning van vrijwilligers; jaarlijks programma van educatieve activiteiten, onder andere gericht op het basisonderwijs en voortgezet onderwijs (o.a. leskoffers, klassikale werkbezoeken, "junior-rangers-programma"); website; folders, brochures, kaarten; informatiepanelen; natuurtheater, nacht voor de nacht; dag van de vrijwilligers; cursus natuurfotografie enz.

Recreatie en toerisme: in stand houden wandel-, fiets- en kanoroutes (bijdragen voor aanlegplaatsen, vlonders, bruggetjes; bijdragen voor nieuwe wandel- en fietsroutes en voorzieningen ten behoeve van dorpsgemeenschappen; specifieke aandacht voor ouderen en gehandicapten (rolstoelpad, open dagen); bewegwijzering, gastheerschap en publieksbegeleiding, excursies, activiteitenkalender, GPS-routes; bijdrage aan bezoekerscentra en ontsluiting van het gebied door middel van lokale steunpunten; cultuurhistorische projecten;

Intensivering natuurbeheer: bijdragen aan niet-jaarlijks onderhoud, zoals plaggen, verwijderen van opslag, open houden van sloten, bijdragen aan instandhouding biotoop en flora- en fauna; inspelen op landelijke thema's, zoals: gezonde natuur, gezonde mensen;

Onderzoek: relatie met omliggende landschap; regulering bezoekersstromen, kennisuitwisseling op Europees en nationaal niveau; monitoring van natuur en recreatie; ontsluiten van geomorfologische en cultuurhistorische informatie voor een breder publiek;

Tabel 1 Kosten van de Overijsselse parken in de ILG-periode (excl. formatie secretaris) in €:

	Totaal ILG-	gemiddeld per jaar
Weerribben - Wieden	3.500.000	500.000
De Sallandse Heuvelrug	1.300.000	175.000

Tabel 2 Kosten van de Overijsselse parken uitgesplitst naar categorieën voor en na 2011 (excl. formatie secretaris) in €:

	Organisatie kosten	Educatie voorlicht.	natuur	Recreatie	div	totaal
Weerribben-Wieden (ca 10.000 ha)						
pMJP tot 2011 jaarlijks	20.000	120.000	200.000	145.000	15.000	500.000
2011 t/m 2014 jaarlijks	25.000 *	45.000	100.000	25.000	5.000	200.000
De Sallandse Heuvelrug (ca 3.500 ha; exclusief aangrenzende landgoederen)						
pMJP tot 2011 jaarlijks	10.000	70.000	33.000	60.000		173.000
2011 t/m 2014 jaarlijks	10.000	35.000	33.000	42.000		120.000

Toelichting:

De onderverdeling naar categorieën is een gemiddelde over de aangegeven jaren.

De bedragen vanaf 2011 geven de harde juridische verplichtingen aan die de provincie heeft betaald (t.l.v. budget frictiekosten decentralisatie natuur).

Organisatiekosten WW: vanaf 2011 € 5.000,- hoger i.v.m. onkostenvergoeding voorzitter, die daarvoor bij het Rijk werd gedeclareerd.

Educatie/voorlichting: kosten materiaal en kosten gastheren. De inzet van IVN wordt door het Rijk betaald.

Natuur WW: vergoeding voor "zomermaaien" Weerribben (t/m 2011) en rietplaggen Wieden.

Natuur SH: heidebeheer, o.a.extra inzet t.b.v. instandhouding korhoen.

Tabel 3 Kosten beheer natuur in € per jaar

	SBB	NM	totaal
Weerribben Wieden	2.000.000	2.000.000	4.000.000
Sallandse Heuvelrug	215.000	140.000	355.000

